

ת"פ 3483/12/14 - מדינת ישראל נגד סמיר גרבאן,

בית המשפט המחוזי בחיפה
23.1.17
ת"פ 3483-12-14 מדינת ישראל נ' גרבאן

בפני כבוד השופט כמאל סעב
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד
סמיר גרבאן,

הנאשם

בשם המאשימה עו"ד הגב' רונית סופר - פמ"ח חיפה - פלילי

בשם הנאשם עו"ד הגב' אסיל מסארוה-מקאלדה - ס. צ.

גזר דין

א. פתח דבר:

1. הנאשם הובא לדין בגין עבירה של קשר לפשע - לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 - (להלן: "**חוק העונשין**"), עבירה של שוד בנסיבות מחמירות בצוותא - לפי סעיפים 402(ב)+29 לחוק העונשין ועבירה של הפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו - לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

2. ביום 12.2.15 הגיעו הצדדים להסדר טיעון, במסגרתו הודה הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן אשר סומן באות "א", והורשע בעבירה של **שוד** - לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין ובעבירה של **הפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו** - לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

ב. עובדות כתב האישום המתוקן:

3. בין הנאשם ובין באר אבו שאב - (להלן: "**באר**"), קיימת היכרות מוקדמת.

4. ביום 23.11.14, בסמוך לשעה 18:10 ברחוב הלל יפה בחדרה - (להלן: "הרחוב"), ניגשה ר ג, ילידת 1941 - (להלן: "המתלוננת"), לרכבה שחנה ברחוב, כאשר תיק מונח על כתפה - (להלן: "התיק").

5. הנאשם ובאר, אשר נכחו אותה עת ברחוב, הבחינו במתלוננת ותכננו לשדוד את תיקה.

6. הנאשם ניגש אל המתלוננת, בעת שבאר המתין לו במרחק של כמטר וחצי, במטרה לאפשר את ביצוע השוד, להקל עליו ולאבטח אותו. הנאשם משך בכוח את התיק מכתפה של המתלוננת, שניסתה להתנגד ולאחוז בתיקה, אולם הנאשם משך בו בחוזקה, עד שהמתלוננת איבדה את שיווי משקלה ונפלה ארצה על המדרכה - (להלן: "הנפילה").

7. כתוצאה מהנפילה נחבלה המתלוננת בברכה. היא סבלה מכאבים בברך במשך מספר ימים, כמו כן נגרמו לה שפשופים בסנטרה.

8. הנאשם נטל את התיק ונשא אותו בכוונה לשלול אותו שלילת קבע והשניים נמלטו מהמקום - (להלן: "השוד").

9. בתוך התיק היו ארנק ובו 400 ₪ במזומן, כרטיסי אשראי, טלפון נייד מסוג גלקסי 3, תעודת זהות, נרתיק למשקפיים, שלושה מכשירי זיכרון נייד, רישיון נהיגה וחפצים אישיים נוספים השייכים למתלוננת.

10. לאחר השוד, הבחינו הנאשם ובאר בשני שוטרים, אשר ניסו לאתר את מבצעי השוד. השוטרים קראו לנאשם ולבאר לעצור, אך האחרונים לא שעו לקריאותיהם ונמלטו מפניהם, כל אחד לכיוון אחר, ואילו את התיק השליכו בקרבת מקום. הנאשם ובאר ניסו להסתתר מפני השוטרים, כל אחד במקום אחר. כל זאת עשו הנאשם ובאר כדי להכשיל את השוטרים מלמלא את תפקידם כדין.

הנאשם הורשע, על פי הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן, ובשל גילו ובהתאם לדין הופנה לשירות המבחן.

ג. תסקיר שירות המבחן:

11. הנאשם בן 19, יליד 1996, רווק, עזב את בית הספר בהגיעו לכיתה ח' בשל הישגים נמוכים ומאז הוא נודד בין מספר מקומות עבודה זמניים.

12. הנאשם הינו הבן הצעיר במשפחתו. אביו כבן 52, מובטל מזה מספר שנים. הנאשם תאר קשר מורכב עם אביו, אשר משתמש ב"ניס גאי", דבר שדרדר את מצבו הבריאותי. הנאשם הביע כעס כלפי אביו כי

הוא חש מנוצל משום שנדרש לעבוד ולפרנס את המשפחה; מטלה שרובצת על כתפי ההורים. אמו כבת 51, עובדת יומיים בשבוע בתור מטפלת בקשישה.

13. שירות המבחן ציין כי הנאשם התקשה להעמיק בדינמיקה של יחסיו עם הוריו, כמו גם אודות אופן ניהול חייו. לטענת שירות המבחן, ישנו קושי בהבעה מילולית ורגשית, כנראה על רקע דלות קוגניטיבית בשילוב חסכים רגשיים בתהליך התפתחותו.

14. עוד שיתף הנאשם כי גדל בסביבה בעייתית והתחבר מגיל צעיר לקבוצה בה בלט השימוש בסמים ואלכוהול. בעקבות כך החל לעשן סמים מסוג חשיש כבר בהיותו בן 14 והגיע לרמת תלות בהם. הנאשם טען כי לאחר שנתיים הפסיק את השימוש בסמים בכוחות עצמו, אך הוא נוהג לשתות אלכוהול מסוג וודקה ובירה עם חבריו, לאחר שעות העבודה.

15. הנאשם נטול עבר פלילי.

16. באשר לעבירה המיוחסת לו בכתב האישום המתוקן, לקח הנאשם אחריות על מעשיו. לדבריו, ביום המעשה שנה עם באר, שותפו, בקבוק וודקה, השתכר ו"נגרר" להצעת באר לבצע את השוד.

17. שירות המבחן ציין, כי הנאשם גילה הבנה מצומצמת באשר למניעיו בביצוע העבירה ונטה להשליך את האחריות בהיותו נתון להשפעת אחרים.

18. עוד ציין שירות המבחן כי הנאשם ביטא נכונות מילולית בהפנייתו למסגרת טיפולית על רקע השימוש בסמים ואלכוהול, זאת בעקבות ביצוע העבירה והסיכון להחמרה במצבו. לפיכך יצר שירות המבחן קשר עם עמותת "אפשר" לצורך אבחון מידת יכולתו של הנאשם להתמיד ולהיתרם מההליך הטיפולי.

19. שירות המבחן תאר את הנאשם כצעיר המאופיין בחוסר בשלות רגשית בהתמודדות עם מצבים בעייתיים וכן עם תחושות כגון אכזבה, תסכול וכישלון.

כמו כן, העריך שירות המבחן כי התנהגות הנאשם בעבירה הנדונה קשורה בין היתר לשימוש לרעה באלכוהול ולנוכח מצבו המשפחתי.

20. שירות המבחן העריך כי קיים אצל הנאשם סיכון בינוני לביצוע עבירות דומות בעתיד.

21. יחד עם האמור מעלה, סבור שירות המבחן כי במקרה דנן ענישה בעלת אופי שיקומי טיפולי תסייע

לנאשם בצמצום הסיכון של מעורבות חוזרת בפלילים. להערכת שירות המבחן, במהלך הקשר עם גורמי הטיפול תתקבל תמונה ברורה לגבי מצבו הקוגניטיבי וצרכיו בתקופת הטיפול.

לבקשת שירות המבחן ולשם בחינת סיכויי השיקום של הנאשם, נדחה הדיון מפעם לפעם כשבמהלך תקופה זו הוגשו תסקירים משלימים אליהם אתייחס להלן.

תסקירי שירות המבחן המשלימים:

22. הנאשם השתלב בטיפול בקהילת "אלפטאם" בתאריך 19.10.15. בעת הטיפול בקהילה השתלב הנאשם בשלב ב' של התכנית הטיפולית, שהינו השלב המרכזי, כאשר הדגש הושם על גילוי אחריות אישית, יוזמה ותחילת שילוב בחברה.

23. מאוחר יותר ובעת ההליך הטיפולי, נעשתה עם הנאשם עבודה על הכרה וקבלה של מציאות חייו עד השתלבות בקהילה ועיבוד חוויות מהעבר, כאשר ניכר כי הוא מביע נכונות לשינוי חוויות אלו אולם מצוי בשלב ראשוני.

24. הנאשם החל לקבל תפקידים הדורשים אחריות אישית בקהילה, אולם נוכח קשיים ביצירת קשר ובעיית אמון, הוחלט לבטל את הסמכות שניתנה לו וכיום מוקד העבודה הטיפולית סבה סביב עיבוד קשייו וביסוס מיומנויות לתקשורת טובה ומיטיבה עם שאר חברי הקהילה.

25. הנאשם הופנה לבדיקה פסיכיאטרית בתחנה לבריאות הנפש בטייבה ואובחן כמכור לסמים, אשר כיום נמנע משימוש. במסגרת האבחון הובאה המלצה לטיפול תרופתי, אולם הנאשם מסרב לקחתו מחשש להתמכרות.

26. מאז השתלב בקהילה, מבצע הנאשם בדיקות שתן ובדיקות נשיפה לאלכוהול. כלל הבדיקות יצאו תקינות ומעידות על ניקיון מסמים ואלכוהול.

27. שירות המבחן ציין כי הנאשם הביע רצון להמשיך את ההליך השיקומי-טיפולי אותו החל ומסר כי הוא חווה תהליך משמעותי של שינוי וביסוס מיומנויות להתמודדות עם מצבי סיכון בחוץ.

28. עוד ציין שירות המבחן כי ניכר שמדובר בראשיתו של התהליך השיקומי, כאשר הנאשם מבטא תלות במסגרת הטיפולית וקיים חשש משמעותי מסיום ההליך המשפטי המתנהל נגדו, בטרם הצליח לבסס יכולות וכישורים לשמירה על ניקיון מחוץ למסגרת הנ"ל.

29. הנאשם שיתף כי נוכח הימצאותו במסגרת הטיפולית מכיר כיום בחומרת מעשיו ומצר על הנזק הנפשי שגרם למתלוננת.
30. בהחלטתי מיום 4.7.16, קיבלתי את המלצת שירות המבחן ודחיתי את מועד הדיון ליום 10.10.16, כדי לאפשר לנאשם להמשיך בהליך השיקומי בו היה מצוי באותה העת, כשבסופו יוגש תסקיר משלים לגביו.
31. ביום 6.10.16 הוגש תסקיר משלים, ממנו עולה כי הנאשם הגיע לשלב ג' של התכנית הטיפולית בקהילת "אלפטאם", זאת חרף התקדמותו האיטית ועל מנת להעניק לו תחושת הצלחה והישג.
32. שירות המבחן הוסיף כי בשלב זה ישנה ציפייה לשילוב הנאשם בעבודה, אולם עקב מצבו הנפשי הוא מתקשה לשמור על יציבות תעסוקתית. יחד עם זאת צוין כי בשלב זה החל הנאשם לעבוד, כמספר ימים, בסופרמרקט בכפר סבא.
33. עוד צוין שירות המבחן כי הנאשם החל בטיפול תרופתי אותו נמנע מלקחת וכן בדיקות השתן ובדיקות הנשיפה - תקינות.
34. לטענת גורמי הטיפול, ביום 19.10.16 סיים הנאשם את שלב ג' ועבר לשלב ד' - שלב ההוסטל, כאשר המדובר במסגרת טיפולית שיקומית בקהילה למשך כ-6 חודשים בה נדרש מחברי ההוסטל לנהל אורח חיים עצמאי ולשמור על תפקוד תעסוקתי יציב, בשילוב פיקוח וטיפול קבוצתי ופרטני.
35. שירות המבחן ביקש דחייה נוספת לצורך הגשת תסקיר משלים נוסף בטרם תגובש המלצה סופית.
36. ביום 18.12.16, הוגש תסקיר משלים נוסף. לשירות המבחן הוצג דו"ח סיכום שנת טיפול ושיקום הנאשם במסגרת הקהילה. מהדו"ח עולה כי הנאשם השתלב במסגרת הוסטל בטייבה ביום 20.10.16, כאשר בשלב זה נדרש מחברי ההוסטל לנהל אורח חיים עצמאי ולשמור על תפקוד תעסוקתי יציב זאת לצד ליווי, תמיכה וסיוע של אנשי טיפול.
37. הנאשם מסר כי יחד עם השתלבותו בהוסטל, החל לעבוד בבית חולים "מאיר" בכפר סבא, בתחום הניקיון והאחזקה.
38. מתסקיר שירות המבחן עולה כי כיום ונוכח הטיפול המשמעותי שעבר, יש ביכולתו של הנאשם להבין כי השימוש בסמים ואלכוהול לאורך השנים היווה עבורו אמצעי להתמודדות עם קשייו האישיים והמשפחתיים ורצונו לחוש ערך עצמי, כוח ועוצמה, כשברקע, דפוסיו ההתמכרותיים של אביו. עוד נאמר כי הנאשם מצר על הנזק הנפשי שגרם למתלוננת וכן כי ברצונו להמשיך בהליך השיקום.

39. לטענת שירות המבחן, בתחילת השתלבותו של הנאשם בהוסטל, התקשה בקשרים הבינאישיים עם חברי ההוסטל, אולם לצד זאת עולה התרשמות מנכונותו ורצונו לשתף פעולה עם המסגרת הנ"ל ולעמוד בכללים הדרושים.

40. ניכר כי בדיקות איתור שרידי סם אותן עבר הנאשם, תקינות ומעידות על ניקיון מסמים, אך מלבד בדיקה אחת אשר ממנה עלה חשד לשימוש בסמים. בעקבות בדיקה זו הורחק הנאשם מההוסטל. הנאשם שלל שימוש בסמים והביע רצון לחזור ולהשתלב בהוסטל ואכן כך קרה ביום 14.12.16. שירות המבחן ראה במעידה זו כחד פעמית וניכר במקרה זה כי נשקפת מגמה משמעותית של שינוי והשקעה בהליך הטיפול, עת חזר הנאשם למסלול.

41. בסופו של יום, המליץ שירות המבחן, להימנע במקרה הנ"ל מהטלת ענישה מכבידה שתרוצה בין כותלי בית הסוהר, ואשר תוביל לחשיפתו של הנאשם לסביבה שולית.

42. לפיכך המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו מבחן למשך שנה, כאשר במהלכה ימשיך בטיפול במסגרת ההוסטל ובסיום שלב זה ישתלב במסגרת טיפולית אמבולטורית, על מנת לסייע לו בשינוי אורחות חייו. בנוסף לכך המליץ שירות המבחן על הטלת מאסר שירוצה בעבודות שירות, אשר יחל עם סיום השתלבותו בהוסטל כאמור, ביום 20.4.17.

ד. טיעוני הצדדים לעונש:

טיעוני המאשימה:

43. המאשימה הפנתה לפסיקה והדגישה כי יש לפעול ולהילחם בכל דרך בפורעי החוק המנצלים את מצבם הרגיש של חסרי ישע בכלל וקשישים בפרט.

44. לטענת המאשימה, הערכים החברתיים המרכזיים שנפגעו ממעשי הנאשם במקרה דנן הינם פגיעה בביטחון ורכוש הציבור בכלל, פגיעה בכבודה וברכושה של המתלוננת בפרט וכן פגיעה בערך החברתי של שמירה על שלטון החוק - (בשל עבירת ההפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו, בה הורשע כאמור).

45. לדעת המאשימה, לאור הפגיעה בערכים החברתיים הנ"ל ולאור מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, מתחם העונש ההולם הוא 3 עד 6 שנות מאסר בפועל.

46. לטענת המאשימה, במקרה דנן נתקיימו מירב הפרמטרים העולים מסעיף 40ט לחוק העונשין, אותם יש לשקול וזאת אף על הצד המחמיר; מעשה השוד היה מתוכנן, חלקו של הנאשם בביצוע העבירה היה

עיקרי ודומיננטי, הנאשם גרם למתלוננת נזקים גופניים ונפשיים וכן הפעיל אלימות משמעותית כלפיה, במהלך ביצוע העבירה.

47. לא זו אף זו, לטענת המאשימה, פנייה לקריטריונים שנקבעו בסעיף 40יא לחוק העונשין מלמדת כי הענישה במקרה שלפנינו צריכה להיות מהרף העליון, הן בשל חוסר מאמצו של הנאשם לתקן את תוצאת העבירה והן בשל העובדה כי לא חלף זמן משמעותי דיו מיום ביצועה.

48. בנוסף להטלת מאסר בפועל ממושך, ביקשה המאשימה להטיל על הנאשם מאסר על תנאי צופה פני עתיד וכן הטלת פיצוי כספי משמעותי לטובת המתלוננת.

49. המאשימה הפנתה לת"פ (תל-אביב) 4054/09 **מד"י נ' שץ דניס** - (ניתן ביום 29.07.09), שבו אמץ בימ"ש את הגישה הדוגלת בקביעת רמת ענישה מינימאלית של כ- 4 שנות מאסר בגין כל אירוע של שוד אדם המהלך ברחוב לתומו - גם כאשר אין המדובר בקורבן קשיש.

50. עוד הפנתה המאשימה למספר פסקי דין, אשר חלקם משקפים את מנעד הענישה במקרה דנן וחלקם מחמירים יותר, מאחר והמקרים אינם דומים, בכך אדון בהמשך.

51. בנוסף טענה המאשימה בפניי כי אכן ניכרת מגמת שיפור, תוך התמקדות בבעיה הספציפית של הנאשם, שהינה התמכרות לאלכוהול וסמים. יחד עם זאת נטען כי ההתמכרות אינה המקור היחיד לביצוע העבירות, והטיפול בה לאו דווקא מאיין את הסיכון הקיים מפני הישנותן.

52. לטענת המאשימה, שירות המבחן בתסקיריו שם דגש יתר על האינטרס האישי - התקדמות הנאשם, אך לא העניק משקל לאינטרס הציבורי - חומרת העבירה ולנזק שנגרם למתלוננת.

כמו כן, סבורה המאשימה כי עונש בן 6 חודשי עבודות שירות בלבד, אינו משקף כלל את מעשי הנאשם. מה גם, שלא קיימת הצדקה לסטייה כה משמעותית מרמת הענישה הנוהגת.

53. לדעת המאשימה, אמנם הוטלו על שותפו של הנאשם בתיק זה 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות בלבד, אך זאת הרי מאחר וחלקו בעבירה קטן מחלקו של הנאשם ועל כן, נדרשת אבחנה עונשית בין השניים.

טיעוני הסניגורית:

54. הסיניגורית הפנתה לתסקירי שירות המבחן אשר תוכנם פורט לעיל וטענה כי הנאשם עבר הליך שיקום מהותי ולפניו דרך משמעותית נוספת בהוסטל. לדבריה, עבר הנאשם הליך של הפנמה והתבוננות עצמית וכן יש לאפשר לו להמשיך בדרכו השיקומית אותה החל, שהרי מאסר בפועל רק יחמיר את מצבו. עוד לטענת הסיניגורית, הביע הנאשם חרטה וצער רב על הנזק הנפשי שגרם למתלוננת.
55. הסיניגורית טענה כי שרידי הסם שנמצאו כאמור בבדיקה, הייתה מעידה חד פעמית במהלך 20 חודשי טיפול ושיקום ולכן אין לתת לכך משקל משמעותי.
56. הסיניגורית ציינה כי קצינת המבחן באה בהמלצה טיפולית, לפיה יש להעמיד את הנאשם בצו מבחן למשך שנה, לצד ענישה מוחשית בדמות הטלת מאסר במסגרת עבודות שירות. הסיניגורית ביקשה כי לא יוטלו על הנאשם עבודות שירות כלל, אלא צו מבחן לתקופה ארוכה, אף למשך 24 חודשים.
57. הסיניגורית פירטה אודות מצבו העדין של הנאשם וכן אודות השלכות החזרה לבית הוריו, במידה ויטיל בית המשפט מאסר שירוצה בעבודות שירות. ניכר כי המדובר בחזרה למשפחה ענייה והרוסה וכן לחיים בחיק אב המשתמש בסמים, זאת יחד עם הפסקת העסקתו בבית החולים "מאיר", וקטיעת ההליך השיקומי אותו החל.
58. הסיניגורית הפנתה לשני פסקי דין מהעת האחרונה, שם ביצעו הנאשמים עבירות שוד ועבירות נוספות. בית המשפט בחר לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל צווי מבחן, כאשר על האחד הוטל צו למשך 24 חודשים ועל השני הוטל צו למשך 18 חודשים, זאת בנוסף למאסרים מותנים ופיצוי למתלוננים.
59. הסיניגורית הפנתה לשני פסקי דין נוספים, בהם הטיל בית המשפט על נאשמים אשר עברו עבירות חמורות יותר מהנאשם דנא, עונשי מאסר שירוצו בעבודות שירות וכן צווי מבחן.
60. עוד טענה הסיניגורית, כי מאחר והנאשם ביצע את העבירות כאשר היה כבן 18.5, ראוי הוא לזכות בחמלת בית המשפט, בהקלה בעונשו, בהתאם לדוקטרינת הבגירים-צעירים, כפי שהיא באה לידי ביטוי בע"פ 7781/12 פלוני נ' מ"י - (ניתן ביום 25.06.13).

ה. דברי הנאשם:

61. הנאשם התנצל על מעשיו ודיבר על ההליך השיקומי אותו הוא עובר. הנאשם ביקש כי לא יוטל עליו עונש שירוצה בעבודות שירות, בשל פחדו וחששו מהחזרה לבית הוריו וסביבת אביו המכור לסמים.

62. הנאשם הורשע עפ"י הודאתו, בעבירת שוד וכן בעבירה של הפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו.

63. הנאשם גנב בסיועו של באר את תיק המתלוננת, כשבמהלך המעשה הפעיל כוח כנגד המתלוננת כדי להשיג את הדבר הנגנב ולמנוע את התנגדותה של המתלוננת לגניבה, וכן עשה מעשים בכוונה להכשיל את השוטרים בעת מילוי תפקידם.

64. שוד תיקים מעוברי אורח בכלל ומקשישים בפרט, הפך למכת מדינה הפוגעת בביטחון הציבור, ברווחתו ובשלוותו. במידה ולא יורתעו עוברי עבירות אלה ובשל פחדם של חסרי ישע ממעשים שכאלה, יתקשו תושבים תמימים להלך לתומם ברחוב. אין ספק כי המדובר באוכלוסייה מוחלשת, אשר יש להגן עליה ויפה שעה אחת קודם.

בע"פ 5213/06 וונדמו נ' מדינת ישראל - (ניתן ביום 9.5.07), נאמרו דברים היפים לענייננו:

"עבירת השוד בפני עצמה חמורה היא, וכאשר היא מופנית אל החלש והקשיש בחברה שהסיכוי להתנגדותו הוא קטן, היא חמורה שבעתיים. הפגיעה במתלונן חסר הישע אינה אך פגיעה פיזית, אלא יש בה פגיעה בביטחונו של המתלונן...".

65. עבירת השוד בה הורשע הנאשם היא עבירה חמורה למדי, כאשר משנה חומרה אנו מוצאים בנסיבות ביצועה, הן בהתחשב במהות הקורבן וגילו והן לאור מהות העבירה והעונש החמור (מאסר של 14 שנים) אשר נקבע לצידה, על ידי המחוקק.

66. בתי המשפט התייחסו לא פעם לחומרה הרבה הגלומה בעבירת השוד בכלל, ואלו הנעשות כלפי קשישים וחסרי ישע בפרט וכן אודות הצורך העז בהרתעת עוברי עבירות אלה.

הולמים בעניין זה הדברים העולים מע"פ 11220/02 - מיכאל יסנסקי נ' מדינת ישראל - (ניתן ביום 27.5.03), שם נכתב:

"בית-משפט זה הדגיש לא אחת את הצורך להגן על ציבור הקשישים מפני אלימות והתנכלות להם ולרכושם, בהיותו ציבור המתקשה להגן על עצמו והמשמש טרף קל לעבריינים...".

משהבאנו את גישת ביהמ"ש העליון לעבירת השוד, נעבור לדון במתחם העונש ההולם.

מתחם העונש ההולם:

67. על כתפי בית המשפט מוטלת החובה לקבוע מתחם ענישה הולם לנסיבות העבירה אשר בוצעה ע"י הנאשם, זאת בהתאם לאמור בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, ואשר ממנו עולה כי בבואו לעסוק במלאכת גזירת הדין, יתחשב בית המשפט בארבעה שיקולים והם:

הערך החברתי אשר נפגע מביצוע העבירה; מידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה, זאת כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין.

68. הנני נוטה להסכים עם דברי המאשימה מעלה, בהקשר לערכים החברתיים אשר נפגעו, כאשר פעל הנאשם כפי שפעל. לא זו אף זו, מסכים אני שמידת הפגיעה בערכים הללו גבוהה היא - לעניין הערך החברתי אשר נפגע מביצוע עבירת השוד ראו ע"פ 1127/13 **עמאואל גברזגיי נגד מדינת ישראל** - (ניתן ביום 15.1.14).

69. המאשימה הפנתה למספר פסקי דין כאמור, כאשר חלקם אכן משקפים את טווח הענישה ההולם במקרה דנן ואשר יובא בהמשך, וחלקם שונים במהותם. אמנם המדובר במקרים בהם נסיבות העבירה דומות, אך ניכר כי אותם הנאשמים לא נטלו אחריות, לא התמידו בטיפול משמעותי, לא הביעו חרטה, ובעלי עבר פלילי וכדומה.

70. הסינגורית הפנתה גם היא, כאמור, למספר פסקי דין. יש לומר כי התמונה העולה מהם היא - שמדובר בנאשמים שביצעו עבירות שנסיבותיהן קלות יחסית מענייננו, כגון מעשי שוד כלפי שליחי מזון מהיר וכלפי פקידי בנק. כמו כן, לא בוצעו כלפי הקורבנות מעשי אלימות וכן לא מדובר בקורבנות חסרי ישע או מבוגרים.

71. כאמור, בחינת מדיניות הענישה בעבירות שוד, מראה כי ישנה קשת רחבה של מעשי שוד השונים זה מזה בנסיבותיהם, בתכליתם ובדרגת חומרתם. מאחר וכך הדבר, תלויה מידת הענישה הנוהגת בנסיבותיו הקונקרטיות של מעשה השוד וחומרתו - ראו לעניין הזה ע"פ 772/13 **יחיא נגד מדינת ישראל** (ניתן ביום 29.6.14).

ניתן גם לראות כי קיימת מגמת החמרה כאמור במקרים כגון אלה בהם הורשע הנאשם ובייחוד כאשר המדובר במתלוננים חסרי ישע.

72. יחד עם זאת ובמקרים שאינם שכיחים כלל, ייטה בית המשפט לקולא בשל שיקולי שיקום וזאת לפי סעיף 40ד(א) לחוק העונשין.

היטיב לתאר את הדברים כב' השופט א' רובינשטיין במסגרת ע"פ 4841/13 ספי נ' מדינת ישראל - (ניתן ביום 6.2.14), כאשר כתב כך:

"באשר לקביעת מתחם העונש ההולם - כנודע, לובשת עבירת השוד פנים וצורות רבות וקביעת מתחמי הענישה ההולמים בגינה מגוונת; אך פטור בלא כלום אי אפשר (בבלי, חולין כז ע"ב), ואת המסגרת קבע כמובן המחוקק בקביעת "תג העונש" לעבירה זו - אין זה דיון של עבירה שנעברה תוך פגיעה פיסית אלימה לעבירה שבוצעה על דרך הפחדה בלבד; אין זה דיון של עבירה שנעברה לאחר תכנון והכנה מוקדמים לעבירה אקראית-ספונטנית; אין זה דיון של עבירה שנעברה בחבורה לדינה של עבירת אדם יחיד; אין זה דיון של עבירה שנעשתה תוך שימוש בנשק, חם או קר, לעבירה שנעשתה ללא שימוש בנשק; אין זה דיון של עבירה חד פעמית למסכת שיטתית של עבירות. נוכח כל אלה, עיון באסופת הפסיקה, ממנה מבקשים המערערים להיבנות, מגלה כי "אין הנידון דומה לראיה" (בבלי, פסחים ט"ו ע"א). הגם שהשופט ס' ג'ובראן העמיד במקרה אחד את מתחם הענישה הראוי בגין עבירות שוד "ספונטניות" על תקופה של בין 6 חודשים לבין שנתיים מאסר בפועל (ע"פ 7655/12 פייסל נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (2013)), בנידון דידן עסקינן בשוד מתוכנן ויזום בצוותא. יתר על כן, עיון בפסיקה מתגלה כי המתחם והעונש שנגזר בגדרו אינם חורגים מן המקובל בעבירות שוד שבוצעו בנסיבות דומות ....".

73. בע"פ 5859/15 חסן בנאת נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 16.3.16) - המערער, יליד 1993, הודה והורשע במסגרת הסדר טיעון, לאחר שנשמעו כל הראיות בתיק, בעבירת שוד לפי סעיף 402 (א) לחוק העונשין ואשר נעברה כלפי המתלוננת, ילידת 1957. המערער תפס את תיק המתלוננת שהיה מונח על כתפה הימנית, משך אותו בחזקה, הפילה ארצה וגרר אותה עד אשר הצליח לגנבו. נקבע מתחם ענישה הנע בין 20 ל-48 חודשים. על המערער הוטלו 30 חודשי מאסר בפועל והופעל במצטבר מאסר על תנאי למשך 5 חודשים, וסך הכל 35 חודשים. בית המשפט העליון הפחית את עונש המאסר ל-30 חודשים בלבד, כאשר הוא קובע כי עונש המאסר על תנאי יופעל בחופף.

74. בת"פ (חיפה) 304-06-12 מדינת ישראל נ' אחמד חאמד - (ניתן ביום 21.1.13) - שם הורשע המשיב עפ"י הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של שוד ותקיפה הגורמת חבלה של ממש, אשר נעברו כלפי אישה כבת 57. על המשיב הוטלו 30 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי למתלוננת. נכון לומר כי עברו של המשיב בתיק הנ"ל מכביד יותר מעברו של הנאשם בענייננו והוא גם לא עבר כל טיפול שיקומי.

75. בע"פ 7614/09 יהונתן טראוב נ' מדינת ישראל - (ניתן ביום 13.05.10) - המערער, צעיר כבן 22, הורשע בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין. הודה במסגרת הסדר טיעון כי עקב אחר המתלוננת עת יצאה מהבנק, משך את תיקה בחוזקה, הפיל אותה ארצה, נטל את התיק מידיה ונמלט. בית המשפט המחוזי גזר עליו 48 חודשי מאסר בפועל, 6 חודשי מאסר על תנאי שהיו תלויים כנגדו, הופעלו במצטבר, והוטלו עליו 3 שנות מאסר על תנאי למשך 3 שנים. בית המשפט העליון הקל בעונשו

וקבע כי המאסר על תנאי יופעל בחופף, וכן הופחתה תקופת מאסר על תנאי אשר הוטלה בתיק קודם. צוין, כי ההקלה בעונש היא על רקע מאמצי השיקום הכנים של המערער, מאמציו להיגמל מסמים והרצון שהוא מגלה לערוך שינוי באורחות חייו, וכתמריץ לעודדו להמשיך בתהליך השיקומי, ובעיקר בהתחשב בגילו הצעיר ובנסיבותיו האישיות הקשות.

76. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה לפי סעיף 40ט לחוק העונשין כאמור; ניכר כי מעשה השוד היה מתוכנן, הנאשם ניצל את מצבה הרגיש של המתלוננת, תוך שהוא רואה לנגד עיניו את הפוטנציאל ליצירת רווח כלכלי קל ומהיר, וכי הופעלה אלימות כלפי המתלוננת בעת המעשה, אשר הובילה לחבלות בגופה ובנפשה, זאת כאשר חלקו היחסי של הנאשם היה דומיננטי מחלקו של באר.

77. כאן המקום לציין כי באר, שותפו של הנאשם בביצוע העבירה נשוא כתב האישום המתוקן ואשר התנהל נגדו תיק נפרד בפני כב' השופט י. ליפשיץ, הורשע על פי הודאתו בעבירות של סיוע לשוד והפרעה לשוטר במילוי תפקידו ונגזר דינו ביום 6.7.15 (ראו ת.פ. 14-12-3469 - ת/3), שם הוטל עליו בין היתר 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, ופיצוי למתלוננת בסך 2000 ₪.

78. מכל מקום משהנאשם ובאר הובאו לדין באותה פרשה, הרי יש לבחון את העונש שיושת על הנאשם גם על פי עיקרון אחידות הענישה, שתכליתו להביא לכך שיושתו על שניהם עונשים על פי עיקרון ההלימה - לעניין חשיבות עקרון אחידות הענישה - ראו ע"פ 5450/00 **שושני נ' מדינת ישראל**, נו(2), 817 וע"פ 6672/03 **מרינה קמינסקי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(2), 441 וע"פ 8113/05 **יוחנן קרה נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 19.6.06).

עקרון נוסף וחשוב, הוא עיקרון השוויון בין נאשמים - ראו ע"פ 10370/02 **משה סויסה נ' מדינת ישראל** - (ניתן ביום 27.5.03), שגם על פיו יש להביא בחשבון ולתת את הדעת על העונש שהושת על באר, תוך בחינת הנסיבות השונות והרלוונטיות).

אזכיר כי גם תכליתו של תיקון 113 לחוק העונשין באה למנוע ענישה שונה במקרים דומים. על כן, היא כוללת בחובה הן עקרון ההלימה ביחד ולפעמים בכפוף לעקרון אחידות הענישה והשוויון בין נאשמים שביצעו עבירות דומות.

כאמור, במקרה דנן, הנאשם הורשע בעבירת שוד מושלמת ובאר הורשע בעבירה של סיוע לשוד. יצוין כי העונש הקבוע לצד עבירת הסיוע הינו "**מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי**" - ראו סעיף 32 לחוק העונשין. משכך, לכאורה, עונשו של הנאשם אמור להיות כפול מהעונש שהוטל על באר.

79. בנסיבות אלו, בזיקה לערכים החברתיים המוגנים אשר נפגעו ממעשי הנאשם ומידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, הנסיבות הקשורות ושאינן קשורות בביצוע העבירות, אני סבור

כי בנסיבות מקרה זה מתחם העונש ההולם **נע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 48 חודשי מאסר בפועל** - ראו והשוו ע"פ 7655/12 פייסל נגד מדינת ישראל - (ניתן ביום 4.4.13).

80. באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה לפי סעיף 40 לא לחוק העונשין, יש לזקוף לזכותו של הנאשם את העובדה שהודה כבר בשלב מוקדם במיוחס לו, תוך חיסכון בזמן שיפוטי יקר, כאשר הודאתו טומנת בחובה גם את נטילת האחריות על מעשיו. כמו כן לקחתי לתשומת ליבי במידה מסוימת את העובדה כי הנאשם היה שרוי במצוקה עת היה חי במחיצת אביו, את הרקע שהובילו לביצוע המעשה ויתר נסיבותיו האישיות שפורטו בתסקירים. כמו כן התחשבתי בעובדה כי הנאשם נעדר עבר פלילי ובכך כי חפץ הוא להתרחק מסביבה מכשילה ושלילית. מסכים אני עם דברי הסניגורית כי המדובר בנאשם בגיר-קטין מאחר ועבר את העבירה כאשר היה כבן 18.5; ועל כן, יש לתת לכך משקל כלשהו בקביעת העונש ההולם. מה גם, המדובר בעבירות שבוצעו מלפני כשנתיים.

81. בנוסף לכל האמור מעלה, התחשבתי העיקרית במקרה דנן באה בעקבות הטיפול המאסיבי אותו עבר הנאשם, זאת כעולה מתסקירי שירות המבחן.

82. הנאשם השתלב כאמור בקהילה הטיפולית "אלפטאם" וניכר כי חל שינוי רב באורחות חייו. כיום הוא שוהה בהוסטל שיקומי, שהינו השלב האחרון והאינטנסיבי ביותר מתוך ארבעת שלבי הטיפול. שהותו שם תסתיים ביום 20.4.17.

83. ב"כ הנאשם ביקשה מבית המשפט כי יתחשב בנתון זה ולא יטיל על הנאשם מאסר בפועל ואפילו לא מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות, ולהסתפק בהטלת צו מבחן בלבד ולמשך זמן ארוך יותר כאמור, מזה אשר הומלץ ע"י שירות המבחן. הסיבה נעוצה בעובדה לפיה הן בביתו והן בבית הסוהר, יוחזר הנאשם לשהות לצד גורמים שליליים.

84. כאן המקום לציין כי סעיף 40ד לחוק העונשין מאפשר חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם, זאת בשל שיקולי שיקום וכפי לשון סעיף 40ד(א) לחוק העונשין, תעשה החריגה הנ"ל (לקולא) - במידה ובית המשפט התרשם **"כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי שישתקם"**.

85. יחד עם האמור מעלה, יש לזכור כי השיקול השיקומי אינו הפרמטר הבלעדי אותו יש לשקול, אלא שבתהליך גזירת הדין יש ליצור איזון בינו ובין שיקולים נוספים, ביניהם שיקולי ההרתעה והגמול. אי לכך, שיקולי הגמול וההרתעה במקרה דנן אינם מאפשרים לפטור את הנאשם לחלוטין מעונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריאח.

86. במקרה דנן, מצאתי לנכון לחרוג, במידת מה, ממתחם הענישה שקבעתי לעיל וזאת מטעמי שיקום בהתאם לסעיף 40ד(א) לחוק העונשין. יודגש כי נוכח המתואר בתסקירים וההליך השיקומי שעבר עד כה הנאשם, קיים סיכוי ממשי לשיקום.

87. באשר להמלצת שירות המבחן - אין בידי לקבלה במקרה דנן. תחילה יש לומר כי המלצת שירות המבחן כשמה כן היא, והיא אינה מחייבת את בית המשפט.

בעניין זה יפים הדברים העולים מע"פ 1637/13 **רועי גולן נ' מדינת ישראל** - (ניתן ביום 15.7.14):

"כידוע, שיקול הדעת הסופי לעניין העונש נתון בידי בית המשפט, ואין עליו חובה לקבל את המלצת שירות המבחן ...".

88. בנוסף, ובאשר למקרה הספציפי בו אנו דנים, וכן נוכח חומרת העבירות אותן עבר הנאשם, על אף כלל השיקולים לקולא אשר צוינו מעלה, וכן על אף העובדה כי הנאשם מצוי בעיצומו של הליך טיפולי אינטנסיבי, לא ניתן להסתפק בענישה המוצעת על ידי שירות המבחן בתסקיר המשלים.

89. יתרה מזו, כעולה מטיעוני הסניגורית ומדברי הנאשם בעצמו, ניתן להתרשם שהנאשם אינו מוכן להסכים לריצוי עונשו במסגרת עבודות שירות ואינו מעוניין בכך, ולכן אין טעם להפנותו לממונה על עבודות שירות לשם עריכת חוות דעת.

90. בנוגע לבקשת הסניגורית להסתפק בהטלת צו מבחן, למשך תקופה ארוכה יותר, סבורני כי לא ניתן יהיה לקבלה, מאחר ותהא זו חריגה קיצונית למדי ממתחם העונש ההולם העולה מתיקון 113 לחוק העונשין, חריגה אשר אינה עולה בקנה אחד עם הדין והפסיקה.

ז. סוף דבר:

91. לאחר שנתתי דעתי לכלל השיקולים המתבקשים, בחנתי את נסיבות העבירה, נסיבותיו של הנאשם, תסקירי שירות המבחן, העונש שהוטל על באר ועקרונות הענישה שפרטתי לעיל, אסופת הפסיקה שהוגשה ונתתי משקל ראוי ומשמעותי להודאת הנאשם ונטילת האחריות ומתוך תקווה כי יש בכל אלה כדי להצביע על כך שהוא הפנים את חומרת מעשיו ולמד את הלקח ומבלי להתעלם מהשיקולים הנוספים, הן לקולא והן לחומרה, אני מחליט להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 10 חודשי מאסר בפועל מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו מיום 23.11.14 ועד ליום 6.1.15.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת אלימות או רכוש מסוג

פשע ויורשע בגינה.

ג. 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון ויורשע בגינה.

ד. אני מחייב את הנאשם לשלם למתלוננת פיצוי בסך של 3,000 ₪, אשר יופקדו על ידי הנאשם עבור המתלוננת בקופת בית המשפט ב- 6 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, בסך 500 ₪ כל אחד החל מתום 60 יום מיום שחרורו.

92. בטרם סיום אזכיר כי, הואיל והנאשם שהה תקופה ארוכה בקהילה טיפולית, מתבקש הגורם הרלוונטי בשב"ס לאפשר המשך השתתפות הנאשם בתכנית שיקומית - טיפולית, גם בתקופת מאסרו ובדרך זו ולהושיט לו יד מסייעת ומכוונת כחלק חשוב מהאינטרס הציבורי הטמון בשיקום העבריין והחזרתו לדרך המלך ולתפקוד נורמטיבי, ובלבד שהדבר יעשה בהתאם לנוהל המקובל והדין.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום, הודעה לנאשם.

ניתן היום, כ"ה טבת תשע"ז, 23 ינואר 2017, במעמד הנאשם, בא כוחו עו"ד הגב' אסיל מסארווה - מקאלדה - מהסניגוריה הציבורית ובא כוח המאשימה עו"ד אדם סרי.